

НЕДЕЉА СИРОПУСНА (Матеј 6:14-21) Недеља праштања или Недеља изгубљеног Раја

Недеља праштања је последња припремна недеља пред почетак Великог поста. Истовремено, ова недеља се назива и Недеља изгубљеног Раја јер се сећамо изгнања Адама и Еве из Раја. Изгнање је последица греха, негативне употребе слободе која је дата од Бога, и на крају самог прекршаја заповести неједења. Сама заповест неједења са дрвета познања добра и зла је заповест о посту. Ако претпоставимо да је у Рају све било перфектно и непропадљиво, онда је и само Дрво познања добра и зла било такво. Бог им заповеда да не једу са тог дрвета јер нису били спремни. Онога момента када би Адам и Ева били спремни то би било дозвољено, јер су људи створени да постану богови кроз обожење. Међутим, то се не може догодити на силу, нити одвајањем од Бога као Адам, већ само у заједници са Богом. Зато је Велики пост у ствари мост који спаја човека са изгубљеним Рајом. Путем поста ми исправљамо грешку почињену од стране наших прародитеља. Покушавамо да постанемо деца Божија у заједници са Богом, чинећи све оно што Бог жели да чинимо, и угледајући се у томе на Христа – а не на Адама. Христос је Нови Адам који је у свему послушан Оцу. Пост није само одрицање од хране, већ и комплетно преумљење и окретање човека кроз Христа ка Богу Оцу кроз све хришћанске врлине. Постом се наша самољубива природа исправља и окреће ка једином извору живота – Богу, чинећи све супротно од онога што су чинили Адам и Ева, вежбајући се у врлинама које су њима недостајале. Свака врлина истискује из човека грех и смрт, и приводи га ближе Рају. Постећи и вршећи врлине ми проживљавамо сав Христов живот да бисмо кроз Његово Васкрсење повратили Рај. Зато Велики пост и траје од Недеље Изгубљеног Раја до недеље Васкрсења Христовога. Васкрсењем је смрт побеђена. Васкрсењем је људском роду враћена бесмртност и вечност.

Када су Адам и Ева згрешили, све што је требало да ураде је да затраже опроштај од Бога, али се то није догодило. Бог је чак и причао са њима после учињеног греха, не зато што Он није знао шта се догодило, већ зато што им је давао шансу да се покају и да затраже опроштај. Уместо да опросте једно другоме и да затраже опроштај од Бога, Адам је окривио Еву, а Ева змију. Зато ово јеванђеље почиње са једним јасним упозорењем о праштању. Међусобно људско праштање је услов задобијања Божијег опроштаја и повратка у Рај.

”Јер ако опростите људима сагрешења њихова, опростиће и вама Отац ваш небески. Ако ли не опростите људима сагрешења њихова, ни Отац ваш неће опростити вама сагрешења ваша.” Овде се види колико Бог и даље поштује људску слободу. Он не наређује да се мора праштати, већ нам само говори шта ће се догодити ако не опростимо. Ако својом вољом не опростимо другима онда сами себе удаљавамо од Бога и Његовог опроштаја. Ово је сасвим јасно и из приче о немилосрдном слуги (погледати Матеј 18:21-35). Ако заиста желимо постати деца Божија кроз обожење, требало би да чинимо све оно што Христос, наш Нови Адам чини. Праштањем ми поступамо као Бог, јер Бог свима без изузетка прашта. Чинећи оно што Бог чини, ми живимо живот по Богу, односно по-Божан живот. Ми смо призвани да стичемо врлине, самилост, светост и чак да тежимо до перфекције. ”Него по Светоме који вас је позвао, будите и сами свети у свему живљењу; Јер је написано: Будите свети, јер сам ја свет.” (Прва Петрова 1:15-16). Молитва, праштање, милосрђе су то хришћанске врлине које чине човека боголиким и христоликим. Ове врлине не могу бити одвојене од поста, и Христос их све једнако спомиње у истом поглављу јеванђеља по Матеју. Тек после тога Господ нас поучава како да постимо. Четири припремне недеље нас такође уче томе. Зато се увек у Недељу праштања служи вечерње на коме сви присутни праштају један другоме. Први корак је праштање, па тек онда почињемо пост.

” А када постите, не будите суморни као лицемери; јер они натмуре лица своја да се покажу људима како посте. Заиста вам кажем: примили су плату своју.” Порука је једноставна: не постимо зарад људи, већ у славу Божију и зарад нашег духовног узрастања, да би постали деца Божија. Ако постимо да би се показивали људима, онда ћемо од људи и добити плату: хвалисање и уздизање људско које није на духовну корист и на задобијање вечног живота. Ово се односи и на молитву, као и на давање милостиње. Искушење је у

томе да човек буде примећен као побожан човек од стране људи, и као такав да буде хваљен. Страшне су Господње речи: **"Примили су плату."** То значи да је сав њихов живот био узалудан, јер нису примили плату од Бога, већ од људи који их не могу спасити од смрти и пропадљивости.

"А ти када постиш намажи своју главу и лице своје умиј." Овде се не ради о томе да за време поста треба стално да мажемо главу уљем и своје лице умивамо водом. Било каква промена нашег спољашњег изгледа за време поста би указивала да постимо, а то је оно што Бог не жели. Глава представља унутрашњег човека укључујући душу и ум. Лице представља спољашњост, односно чулно тело. Ово је начин да нас Господ подсети да треба да водимо рачуна о томе да душу, ум и тело сачувамо чистим од сваке врсте страсти укључујући и помисли.

"Да те не виде људи где постиш, него Отац твој који је у тајности; и Отац твој који види тајно, узвратиће теби јавно." Сваки наш духовни напор је увек видљив Богу, а треба да остане невидљив људима. Бог ће нас отворено и пред свима наградити на Његовом праведном Суду, када ће се свачија дела јавно открити. Следеће искушење је још веће. Човек тражи сигурност и задовољство у пролазним стварима, које су пропадљиве, и то га одвраћа од најважније ствари: односа са Оцем кроз Христа. То Христос и упозорава следећим речима:

"Не сабирате себи блага на земљи, где мољац и рђа квари, и где лопови поткопавају и краду." И поново подсећа да сав свој живот усмеримо ка вечном и непропадљивом животу. То је једино благо које ако сакупимо неће пропасти, и које нећемо изгубити:

"Него сабирајте себи блага на небу, где ни мољац ни рђа не квари, и где лопови не поткопавају и не краду." Ако знамо да ништа у овом свету није вечно, већ да је све пропадљиво и смртно, а ми желимо да живимо вечно, није ли онда природно да се не везујемо за те пролазне ствари? Зашто чинимо оно што је неприродно? Последњом реченицом овога јеванђеља Христос то објашњава:

"Јер где је благо ваше, онде ће бити и срце ваше." Ово је Христов позив да преусмеримо наша срца са ствари које су смртне и пропадљиве на ствари које су вечне и непролазне. Зашто баш са наших срца? Зато што је срце орган познања Бога. Једино чистим срцем ми можемо Бога видети. **"Блажени чисти срцем јер ће Бога видети"** Матеј 5:8. Они који су чисти срцем су они који у срцима својим осим Бога немају ништа. Сетимо се приче о богатоме младићу које је држао све Божије заповести, али се није могао одрећи свога богатства да би следио Христа. (погледати Матеј 19:16-23). Његово богатство је контролисало његово срце. Ове Христове речи се не односе само на материјалне ствари. Човек може било шта да прогласи за своје благо и да свакодневно буде опседнут тим "благом", и да му на крају управо то пропадљиво "благо" буде препрека да уђе у живот вечни.

Апостол Петар говори управо о томе када каже: "Знајући да се пропадљивим сребром или златом не искупите из свога сујетног живљења, од отаца вам преданога, него часном крвљу Христа, као Јагњета непорочног и безазленог." (Прва Петрова 1:18-19). Сујетно живљење које нам је предано од отаца је живот у греху који баш увек води у смрт. Апостол Петар овде јасно каже да је Крв Христова вреднија од највреднијих ствари на овоме свету као што су злато и сребро. За хришћанина једино благо је само Исус Христос. Љубав према Христу ће отворити врата свакоме човеку према свим другим врлинама које воде у живот вечни. Зато је Велики пост најбоље време да одлепимо срца од овог пропадљивог света и да учествујући на Светој Литургији "горе имамо срца". За време Великог поста ћемо најбоље осетити духовно богатство и лепоту наше Православне вере, следујући нашег Новог Адама – Исуса Христа до Његовог Васкрсења.